

Asia: OM 18/41/2016

Ulosottoon liittyvien työllistymisen kannustinloukkujen purkaminen

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriön lausuntopyyntö

Oikeusministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa työryhmän mietinnöstä (OMML/38/2017), jossa selvitetään ulosottoon liittyviä työllistymisen kannustinloukkuja ja ehdotetaan selvityksen perusteella lainsäädäntömuutoksia.

Työryhmän ehdotus sisältää myös muita oikeustilaa selkeyttäviä lakiehdotuksia, muun muassa ulosottokaareen ehdotetun säännöksen, jonka mukaan saatavan vanhentuminen ei estä maksun saamista ulosmitatusta omaisuudesta.

Verohallinto esittää lausuntonaan luonnoksesta seuraavaa:

Työryhmä on selvittänyt perusteellisesti ehdotuksensa taloudelliset vaikutukset velallisille ja velkojille. Hallitusohjelmaan kirjatun tavoitteen (suojaosuuden nostamisen) lisäksi on onnistuneesti tutkittu myös muita vaihtoehtoja. Lopputulos eli suhteellisen tiukoin edellytyksin rajattu oikeus ulosoton lykkäykseen on optimaalinen ratkaisu, jossa on otettu tasapuolisesti huomioon sekä velallisten että velkojien etu.

Ulosoton perintätuloksella on huomattava merkitys julkisoikeudellisille velkojille ja erityisesti Verohallinnon saatavien kertymiselle. Tämän vuoksi on tärkeä arvioida ulosottomenettelyyn tehtävien muutosehdotusten vaikutuksia myös verojen ulosottoerinnän näkökulmasta.

Työryhmän mietinnössä (s. 27) todetaan, että lykkäyksen kestoja voidaan pitää ulosottooperusteen lopulliseen vanhentumisaikaan nähden varsin lyhyenä aikana. Mietinnössä ei ole kuitenkaan otettu huomioon, että julkisoikeudellisten saatavien lopullinen vanhentumisaika on huomattavasti lyhyempi kuin ulosottooperusteen vanhentumisaika. Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta säädetyn lain (706/2007) 20 §:n mukaan julkinen saatava vanhentuu viidessä vuodessa. Vanhentumista ei voi katkaista. Mietinnössä korostetaan sitä, että lykkäystilanteessa kysymys ei olisi saatavan lopullisesta menetyksestä vaan täytäntöönpanon siirtymisestä myöhempään ajankohtaan. Jo kuuden kuukauden lykkäys julkisen saatavan perinnässä voi aiheuttaa saatavan menettämisen kokonaan tai osittain. Verohallinnon näkemyksen mukaan tulevaan hallituksen esitykseen on lisättävä maininta julkisten saatavien vanhentumisesta ja arvioitava julkisvelkojen menetyksen riskiä ja vaikutusta tarkemmin.

Verohallinto ei kuitenkaan esitä muutoksia ehdotettuihin säännöksiin julkisten saatavien menetyksen riskin varalta. Verohallinnon alustavan arvion mukaan vaikutus ei olisi yksittäisen velallisen osalta merkittävän suuri, koska oikeus lykkäykseen olisi vain tulo- ja osuudensuhteiden mukaisesti oikeutetulla velallisella. Jos ehdotuksen mukaiset edellytykset täyttävän velallisen palkka ulosmitattaisiin, hänen velkojilleen kertyisi jaettavaksi todennäköisesti vain muutamia satoja euroja kuukaudessa. Tähän suhteutettuna velallisten asettaminen erilaiseen asemaan ulosotossa olevien velkojen perusteella ei ole välttämätöntä. Harkinnanvaraisen lykkäyksen edellytyksiä arvioidessaan ulosottomies voi ottaa myös julkisen saatavan vanhentumisen ja saatavan lopullisen menetyksen riskin huomioon.

Verohallinnon näkemyksen mukaan uudistus on joka tapauksessa positiivinen myös harmaan talouden torjunnan kannalta: se voi vähentää pimeän työn houkuttavuutta.

Kareinen Seija
Verohallinto